

[Uitzending 643: Psalm 124:1 t/m 131:3]

David wordt in het opschrift in de Masoretische traditie vermeld, maar zijn naam ontbreekt in de Septuaginta en enkele Hebreeuwse handschriften. Het is mogelijk dat de gelijkenis met Ps.118 een reden is geweest om Davids naam ook hier te vermelden, maar de vermelding kan ook in de andere tradities weggevallen zijn. Als David de psalm niet heeft geschreven, is het niet te achterhalen wie de auteur wel is geweest. Een datering op grond van de inhoud is moeilijk. De beschreven situatie blijft zo algemeen dat de psalm bij uitstek geschikt is als danklied na allerlei uitredingen.

Het genre van de psalm is dat van een danklied. Veelal is sprake van persoonlijke dankliederen, maar in Ps.124 wordt de dank gemeenschappelijk bezongen. De psalm bevat veel metaforen om de verlossing van de vijanden aan te geven (Ps.129). Ps.124 is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel spreekt over de aanwezigheid van de HERE als basis voor verlossing van de woede van vreemde mensen. De woede wordt vergeleken met een wild dier **en** met een woeste rivier (vs.1-5). Het tweede deel spreekt over dezelfde verlossing, maar nu wordt de ellende voorgesteld als de valstrik van de vogelvanger, die gebroken wordt en krijgt de lofprijzing meer nadruk (vs.6-8).

Psalm 124 vers 1 t/m 5: **Een bedevaartslied van David. Laat Israël het volgende zeggen: Was de HERE niet steeds bij ons? Was de HERE niet steeds bij ons, toen wij werden aangevallen door vreemde mensen? Zij hadden ons wel levend kunnen verslinden, toen zij in hun woede op ons afkwamen. Wij hadden kunnen verdrinken in een woeste rivier. Het kolkende water had zich dan boven ons gesloten.**

De openingswoorden, over de aanwezigheid van de HERE, worden letterlijk herhaald. Hiermee wordt sterke nadruk gelegd op die aanwezigheid. God was aanwezig en toonde dat in de bescherming van Zijn volk. Er waren tegenstanders die Israël hadden aangevallen. Tegenover hen stond de HERE aan Israëls zijde. Als de HERE toen niet te hulp was gekomen, en als Israël er alleen had voorgestaan, was de situatie ongetwijfeld heel anders geweest. Dan waren de vijanden machtiger geweest en was Israël opgeslokt als door een groot dier. Daarbij is te denken aan een aardbeving, zoals in de geschiedenis van Korach en de zijnen, die door de aarde werden opgeslokt (Num.16:30).

Ook de woeste rivier die hen mogelijk hadden kunnen overspoelen, is een beeld van de woedde van de vijanden. Zoals een droge wadi in enkele seconden kan veranderen in een kolkende rivier, die alles in zijn baan meesleept, zo zijn de vijanden voor Israël, die bliksemsnel door het land trekken en alles op hun wegen vernietigen. Als de hulp van de HERE er niet was geweest, was Israël reddeloos verloren geweest (vs.4-5).

Psalm 124 vers 6 t/m 8: Maar prijs de HERE! Hij liet dat niet toe. Dankzij Hem kregen zij ons niet te pakken. Wij ontkwamen, zoals een vogel wegglipt uit het net van de vogelvanger. De valstrik is kapot en wij zijn ontsnapt. Wij vinden hulp bij de HERE. Hij heeft de hemel en de aarde gemaakt.

Het tweede deel van de psalm begint, net als het eerste, met een combinatie van de naam van God **en** een ontkenning. Maar nu ligt de nadruk op de eer, die aan de HERE wordt toegebracht. Hij verdient die eer omdat Hij Zijn volk niet heeft overgegeven aan de vijanden waarvan in het eerste gedeelte sprake was. Zij waren als wilde beesten die hun prooi willen verscheuren (vs.6). Als contrast met de bloeddorstige dieren beschrijft de dichter zichzelf en zijn volksgenoten als weerloze vogels, die gevangen zitten in een valstrik. Maar, de strik breekt en de jager kan zijn prooi niet binnenhalen, daarin heeft de HERE de hand gehad. De nadruk ligt op het ontsnappen. Dat was geen toeval of een meevaller, maar te danken aan de hulp van de HERE. Hier wordt, in overeenstemming met Ps.121, duidelijk gemaakt dat de hulp alles te maken heeft met de HERE. Hier wordt echter zijn 'naam' genoemd. Die naam drukt zijn wezen uit: Hij is erbij, en als de Aanwezige kan Hij hulp bieden. De verwijzing naar het scheppingswerk van hemel en aarde onderstreept het contrast dat in vers 2 werd aangegeven. De mens die tegen het volk van God opstaat, maakt geen schijn van kans. De Schepper van hemel en aarde - ook van de mens - strijdt aan de kant van Israël.

Het volk belijdt dat de Here de hulp gaf die het nodig had. Hij heeft gehandeld ten behoeve van Israël. Ondanks de uitzichtloze situatie waar het volk zich in bevond, bleek de Schepper van hemel en aarde, die zich aan zijn volk had verbonden, de Aanwezige. Die ervaring zet aan tot dankzegging en lofprijzing. Als God voor ons is, wie kan dan tegen ons zijn (Rom.8:31)? Die gedachte komt in deze psalm sterk naar voren.

Net als het volk Israël hebben gelovigen vandaag de bevestiging nodig dat de HERE - die hemel en aarde heeft gemaakt - onze hulp is en steeds beschikbaar.

We gaan verder met Ps.125.

De auteur van Ps.125 is onbekend **en** een datering is moeilijk. In vers 3 wordt gesproken over onderdrukking van de gelovigen. De periode na de ballingschap past daar goed bij, maar er waren ook eerder, in de tijd van de koningen, situaties van onderdrukking en geestelijk verval. Ps.125 valt te classificeren als een gemeenschappelijk lied van vertrouwen. Het gebed in de slotverzen wordt ingeleid door een meervoudige belijdenis van de relatie met de HERE. Psalm 125 vers 1 t/m 3: **Een bedevaartslied. Wie in alles op de HERE vertrouwt, is onwankelbaar als de berg van Jeruzalem, die er voor altijd is. Zoals rondom Jeruzalem bergen liggen, zo is de HERE rondom Zijn volk. Niet alleen nu, maar altijd en tot in de eeuwigheid. Want het land van de gelovigen zal niet onder de tirannie van de goddeloze vijand blijven zuchten. De gelovigen zullen dan ook niet komen tot onrechtmatige daden**

De psalm spreekt na het opschrift een diep vertrouwen in de HERE uit, dat concreet gemaakt wordt met betrekking tot de gelovigen, de aanwezigheid van de HERE (vs.2) **en** de bevrijding vanuit onderdrukking (vs.3).

Psalm 125 vers 4 en 5: **HERE, wilt U het goede doen voor eerlijke, goede mensen? Als iemand echter van de rechte weg afdwaalt, zal hij, samen met de ongelovigen, door de HERE worden vernietigd. Laat er vrede zijn in Israël.** Na de drievoudige uiting van vertrouwen volgt - in het 2de hoofddeel - het gebed om vergelding in positieve zin. Dat gebed ligt in het verlengde van de overtuiging dat onderdrukking niet (lang) zal kunnen bestaan. De dichter vraagt aan de HERE trouw te zijn aan Zijn verbond, dat niet wordt genoemd, maar wel verondersteld. Dat doet de HERE door goed te doen aan hen die Hem trouw zijn. Dat zijn de gelovigen, de oprechten van hart (vs.4). Waar er beloning is voor de goeden, zullen zij die kromme wegen gaan, door de HERE worden vernietigd. Ps.125 eindigt met een zegenwens.

Het is de HERE die voor zijn volk zorgt. Hij beschermt het volk, zoals de bergen rondom Jeruzalem de stad bescherming bieden.

Hij die het land aan Zijn volk heeft beloofd, zal niet toestaan dat het (steeds) door anderen wordt overheerst. Toch is het gebed om beloning, vergelding en vrede niet overbodig. De belijdenissen over Gods bescherming zorgen ervoor dat in tijden van onderdrukking het vertrouwen niet vervaagt. Zij bieden houvast om in tijden van gevaar en moreel verval te bidden om uitkomst.

Aan het begin van de tweede groep van vijf bedevaartslieiders staat het contrast tussen gelovigen (rechtvaardigen) en de ongelovigen (goddelozen) centraal. Opvallend is dat de belijdenissen over het handelen van de HERE als houvast dienen voor het heden. Zij geven de moed en het vertrouwen om ook in de tegenwoordige tijd met smeekgebeden tot Hem te gaan.

We gaan verder met Psalm 126

Het genre van Ps.126 lijkt op dat van een gezamenlijk klaaglied, al ontbreken daarvan enkele karakteristieke elementen. In het begin van de psalm staat een terugblik op eerdere verlossing - vers 1 t/m 3 - het functioneert als nadruk op het gebed van vers 4 - de eigenlijke kern van het lied. De verzen 5 en 6 zijn een uiting van vertrouwen. Ps.126 roept levendige voorstellingen op: er wordt gelachen en gejuicht, volken verbazen zich; mensen zaaien al huilend hun akkers in **en** halen juichend de oogst binnen.

Het lijkt niet mogelijk Ps.126 aan een concrete historische achtergrond te verbinden. Er worden wel verbanden gezien met het taalgebruik van het Bijbelboek Joël, maar over de datering van Joël zijn ook verschillende meningen. De psalm is globaal in tweeën te verdelen, waarbij de herinnering aan een eerdere verlossing - de verzen 1 t/m 3 - als het ware model staat voor het gebed om nieuwe verlossing - de verzen 4 t/m 6. Het tweede deel moet worden opgedeeld in het eigenlijke gebed - vers 4 - en een uiting van vertrouwen dat het gebed (op termijn) zal worden verhoord - de verzen 5 en 6.

Psalm 126 vers 1 t/m 3: Een bedevaartslied. Als de HERE de ballingen laat terugkomen in Jeruzalem, zal het net zijn of wij dromen.

Dan breken wij uit in gejuich en iedereen lacht van blijdschap. Dan zullen zelfs de ongelovige volken rondom ons zeggen dat de HERE wonderen bij ons doet.

De HERE heeft inderdaad grote wonderen onder ons gedaan. Wat waren wij blij!

De dichter herinnert zich een situatie uit het verleden waarin de HERE had ingegrepen. Er worden door uitleggers verschillende mogelijkheden genoemd. In ieder geval heeft de HERE op wonderlijke wijze ingegrepen en was de situatie radicaal anders geworden. Voor hen die het hadden meegemaakt, was de kentering zo bijzonder dat ze het bijna niet konden geloven. De verandering was zo ingrijpend dat zij die het meemaakten niet anders konden dan lachen en juichen. Deze woorden doen denken aan wat Jeremia het volk voorhield in de tijd voor de ballingschap (Jer.30; 31 en 33). De volken rondom Israël zagen de ommekeer en konden niet anders dan erkennen dat de HERE daar de hand in had. Na de uitgebreide herinnering aan een eerdere verlossing volgt nu - in vers 4 - een gebed: **HERE, wilt U een ommekeer geven in onze situatie?** Israël smeekt de HERE om verandering van de situatie. Het gebed beoogt een radicale verandering.

Psalm 126 vers 5 en 6: **Wie met verdriet in het hart huilend hun akkers inzaaien, ervaren tegen de oogsttijd vaak grote vreugde. Ook al huilt iemand terwijl hij op pad is om te zaaien, zeker is dat hij blij lachend de rijke schoven zal wegdragen.**

Om het gebed te onderstrepen, volgt een duidelijk beeld van vertrouwen. Het zaaien gaat moeizaam en de uitkomst is onzeker (Pred.11:6). De vraag die door de hoofden speelt, is: zal er volgend jaar wel kunnen worden geoogst? Het antwoord wordt gegeven in vers 6: **zeker is dat hij blij lachend de rijke schoven zal wegdragen.** De HERE wordt niet genoemd, maar Hij is ongetwijfeld verantwoordelijk voor de goede oogst en daarom ook de bron van de grote vreugde (Ps.30:6).

Er moet eerst hard worden gewerkt. Een mens blijkt, in dit beeld van de oogst, niet passief te kunnen wachten op wat de HERE geven wil, maar zal alles moeten doen wat in zijn vermogen ligt.

De geruststelling is dat de HERE dat werk wil zegenen. Gods reddende optreden in het verleden biedt perspectief in hedendaagse moeilijkheden. Het maakt dat zij die God willen dienen vol vertrouwen uitzien naar de toekomst. Een toekomst van vreugde lijkt misschien ver weg, maar het is juist **het verwachtingsvolle** van zaaien dat de HERE wil zegenen met een rijke oogst. Dat geldt ook voor mensen die niet te maken hebben met de realiteit van zaaien, maaien en oogsten. In meer algemene termen kan worden gesteld dat het werk van een gelovige door de HERE wordt gezegend (1Kor.15:58). In de vroege kerk leefde de overtuiging dat de HERE, die een goed werk was begonnen, het ook zal voltooien (o.a. Fil.1:6).

We gaan verder met ps.127.

Ps.127 vertoont sterke overeenkomsten met de wijsheidsliteratuur. De psalm staat op naam van Salomo. Van Salomo is bekend dat hij 1005 liederen maakte (1Kon.4:32). Het is opvallend dat er maar weinig in het Psalmboek zijn terechtgekomen.

Psalm 127 vers 1 en 2: **Een bedevaartslied van Salomo. Als de HERE de bouw van een huis niet zegent, is alle moeite nutteloos. Ook staat de wachter voor niets op wacht, als niet de HERE de werkelijke bescherming over de stad geeft. Het is zinloos als u vroeg opstaat en tot diep in de nacht ploetert. God geeft Zijn kinderen wat zij nodig hebben in de slaap.** Ps.127 is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel - vers 1 en 2 - benadrukt dat succes niet van menselijke inspanning, maar van de inbreng van de HERE afhankelijk is.

Als de HERE zich niet bemoeit met het werk van de mens, zal de drukte niets opleveren. Het harde werken van de mens kan positief zijn, als hij op een verantwoorde manier met Gods scheppingsopdracht bezig is, als de HERE niet zegent, is alle moeite nutteloos.

Het tweede deel - vers 3 t/m 5 - heeft die gedachte ook, maar veel minder prominent. De nadruk ligt nu op de zegen die ouders ontvangen in de kinderen die de HERE hen geeft. Psalm 127 vers 3 t/m 5: **Kinderen zijn een geschenk van de HERE. Hij beloont u met een nageslacht.**

Zoals de pijl in zijn hand de soldaat zekerheid geeft, beloven ook uw kinderen veel voor de toekomst. Gelukkig is degene wiens koker vol zit met zulk soort pijlen. Hij heeft de zekerheid ook in zijn ouderdom veilig te zijn.

Ps.127 benadrukt de relatie met de HERE, maar noemt geen ethische normen (zoals Ps.15).

Het gaat om respect voor Gods voorzienigheid en de psalm relativeert zodoende de menselijke inspanning. Het is de HERE die actief is in de bescherming van de stad, het huis en het gezin. Zonder Zijn betrokkenheid heeft de menselijke activiteit geen zin. Er moet rekening met Hem worden gehouden, daar zal de hele gemeenschap van profiteren.

Des te erger is het dat in onze samenleving het spreken over God meer en meer uit het publieke leven is verbannen, alsof alles van onze menselijke activiteiten afhangt. Gods zegen maakt de menselijke inspanning niet overbodig. Alleen onder Gods zegen wordt er vrucht op het werk gezien (Jak.4:13-15). Deze boodschap is in de tijd van de 24uurs economie bijzonder actueel.

We gaan verder met Ps.128

Net als Ps.127 is ook Ps.128 te classificeren als een wijsheidspsalms. De kenmerken van de wijsheidsliteratuur die hier worden gebruikt zijn o.a. het thema van 'ontzag hebben voor de HERE', en het spreken over het leven van alledag - in Ps.128 gericht op het gezin (Ps.127:3-5). Veel is geschreven in de tweede persoon enkelvoud, ook een kenmerk van wijsheidsliteratuur (vgl. de woorden van de opvoeder in Spr.1:8vv.). De stijl van de laatste twee verzen doet denken aan een priesterlijke zegen (vgl. Num.6:24-26) **en** lijkt daarmee eerder liturgisch. Dat maakt Ps.128 passend in het bundeltje bedevaartsliederen.

Na het opschrift begint de dichter met een zaligspreking, die hij in drie delen uitwerkt en vervolgens in enigszins gewijzigde vorm herhaalt (vs.1-4). Daarna volgt - in de verzen 5 en 6 - een zegenwens, die uitloopt op een algemene wens voor geheel Israël.

Psalm 128 vers 1 t/m 6: **Een bedevaartslied. U bent een gelukkig mens als u ontzag hebt voor de HERE en doet wat Hij wil. Uw werk zal u voldoende opleveren om van te leven. Het gaat goed met u en u bent heel gelukkig.**

Uw vrouw die bij u woont, zal vruchtbaar zijn. Uw zonen zitten bij u aan tafel. Luister, al die zegeningen zijn voor wie diep ontzag heeft voor de HERE. Ik bid dat de HERE u vanuit Jeruzalem zal zegenen, dan zult u zien hoe goed het met de stad is, zolang u leeft. En u zult zien hoe goed het is met uw kleinkinderen. Laat er vrede zijn in Israël!

Net als in Ps.127 wordt succes of voorspoed onlosmakelijk verbonden aan de juiste relatie met de HERE. Daarbij mag duidelijk zijn dat het ontvangen van Gods zegen en geluk geen automatisme is. Iedere zegen blijft afhankelijk van Gods soevereine wil. Zolang een mens niet in de juiste verhouding tot zijn Schepper staat, blijft de zegen weg. Voor ons lijken de aspecten die de dichter hier als zegen bestempelt, soms vanzelfsprekend en zelfs maakbaar, maar dat zijn ze niet. De toegewenste vrede in het slotvers is elders in de Bijbel verbonden met de Messias, Jezus Christus (Jes.9:5; 53:5; Ef.2:14).

De laatste drie psalmen van deze uitzending kan ik niet meer dan samenvatten. Ik moedig u aan de psalmen zelf te lezen en te overdenken.

We gaan verder met Ps.129

Ps.129 vers 1 en 2: Laat Israël het volgende zeggen: sinds de tijd dat ons volk ontstond, zijn wij onderdrukt. Van het begin af aan hebben zij ons in moeilijkheden gebracht, maar zij hebben ons niet overwonnen.

Israël werd niet vernietigd omdat HERE hen heeft bewaard. Gods ingrijpen in het verleden biedt hoop op verlossing in iedere situatie van lijden. Isaac da Costa geeft in zijn bespreking van Ps.129 aan dat Jeruzalem in de loop van de geschiedenis 17x ingenomen en verwoest is. Er is volgens hem geen volk dat zoveel geleden heeft als Israël. Toch was het begin van Israëls historie **genade**, en haar einde zal **heerlijkheid** zijn. Niet, om Israël op zichzelf, maar om de God van Israël. Voor christenen is het van belang om Gods werk in de geschiedenis te zien: steeds weer heeft de HERE uitkomst gegeven en Hij zal dat blijven doen, ook in moeilijke tijden.

We gaan verder met Ps.130

Ps.130 is een psalm van hoop en verwachting op de HERE. De dichter identificeert zich met zijn volk.

De moeilijke situatie roept de zonden in gedachten, maar vergeving en genade zijn bij de God van Israël verkrijgbaar, zodat iedereen ontzag voor Hem zal hebben.

Het is waarschijnlijk dat de diepten die in het begin van de psalm genoemd worden aan het einde nog net zo diep zijn, want er wordt geen verandering of concrete verlossing genoemd. De verlossing is nog toekomstmuziek, maar zal zeker komen (Rom.11:26-28).

We gaan verder met Ps.131

In Ps.131 gaat het over verootmoediging, vertrouwen en verwachten. Ons mensen past bescheidenheid en er blijven veel raadsels.

Maar het is mogelijk om in die omstandigheden onze toevlucht tot de HERE te nemen, zoals een kind naar zijn moeder gaat. Het vertrouwt zijn moeder helemaal. In dat persoonlijke vertrouwen op de HERE ligt een belangrijk verschil tussen de gebeden in het OT **en** die van de andere volken in het Midden-Oosten. Vanuit de relatie met de HERE mag op grond van Zijn beloften een zegenrijke toekomst worden verwacht. In Matth.18 staat een kind model voor de manier van binnengaan in het Koninkrijk van de hemelen. **Wie zichzelf zo eenvoudig en klein vindt als dit kind, is de grootste in het Koninkrijk van de hemelen** (Matth.18:4). Jezus spoort Zijn leerlingen aan om tot rust te komen door van Hem te leren (Matth.11:29). Willen wij dat leren?

In de volgende uitzending lezen we Ps.132 t/m 136.